

PRIMJENA UKRASNOG BILJA U INTERIJERIMA

Sažetak

Osım u našim domovima, primjena ukrasnog bilja u interijerima javnih prostora sve je češća. Mnogo je tome razloga. Ukrasno bilje nema samo dekorativnu funkciju već i brojne druge o kojima će biti riječi u ovom članku. Odabir je bilja za interijere javnih prostora ograničen zbog ekoloških datosti te mogućnosti održavanja i njege prvenstveno zbog nazočnosti korisnika samog prostora - bilo da se radi o trgovačkim centrima, hotelsko-ugostiteljskim objektima, zdravstvenim, obrazovnim ili nekim drugim javnim prostorima.

Ključne riječi: *dekorativnost, interijeri javnih prostora, održavanje, primjena*

Povijest primjene ukrasnog bilja u interijerima

Primjena ukrasnog bilja u interijerima kroz povijest usko prati razvoj arhitekture. Biljke su se primjenjivale u zatvorenim prostorima još od davnih vremena, ali je njihova primjena u interijeru postala značajna tek nedavno.

Izbor vrsta pratio je promjene uvjeta stanovanja, ali i modne trendove. Tako je tijekom 18. stoljeća postojao veliki interes za introdukcijom egzotičnih biljaka. Napredak u industriji stakla koji je u 18. stoljeću omogućio gradnju staklenika rezultirao je početkom 19. stoljeća uzgojem tropskog i suptropskog bilja u elegantnim staklenicima koji su tada bili znak otmjnosti i prestiža. Krajem 19. stoljeća uzgoj bilja u zatvorenom postaje jako popularan tako da se velike tropske biljke koriste za ukras u kućama, hotelima, kazalištima i drugim javnim zgradama. Popularne su bile lisnate biljke, a napose zmajevci, palme, fikusi, paprati krotoni, begonije i aspidistre. Otkriće električne energije krajem 19. stoljeća omogućilo je bolju osvijetljenost interijera i time nešto bolje uvjete za uzgoj bilja, međutim velika promjena uzrokovana pojavom centralnog grijanja otežala je održavanje do tada popularnog tropskog bilja u interijerima zbog viših temperatura i niže vlažnosti zraka te općenito dovela do opadanja popularnosti njegove primjene.

Interes za lisnate lončanice ponovno oživljava krajem 30-tih godina 20. stoljeća i one se počinju skromno koristiti u domovima i na javnim mjestima. Krajem 60-tih godina 20. stoljeća naglo se povećava popularnost oplemenjivanja prostora biljem, a arhitektura

¹ *doc .dr. sc. Vesna Židovec, Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost, Svetošimunska 25, 10000 Zagreb*

se prilagođava njegovim potrebama. Prvi moderni interijer za čije su uređenje u velikom broju korištene ukrasne biljke izveden je 1967. godine u zgradi Fordove fondacije u New Yorku. Od tada primjena bilja u interijerima naglo raste. Danas je sasvim uobičajena primjena ukrasnog bilja u javnim interijerima kao što su zračne luke, bolnice, hoteli, knjižnice, uredi, trgovački centri (Chen et al. 2005). Tako brojni arhitekti već u projekte uređenja interijera trgovačkih centara, ureda i drugih javnih prostora uključuju i bilje.

Razlozi primjene

Općenito se smatra da je osnovni razlog korištenja bilja u interijerima njegova estetska funkcija. Bilje daje interijeru osobnost, čini ga toplijim, daje mu boju i živost. Velike prostore trgovačkih centara, predvorja i hodnika približava ljudskim mjerilima. Pri uređivanju hotelsko-ugostiteljskih objekata pridonosi stvaranju lijepog i ugodnog interijera (slika 1.).

Međutim, uloga bilja u interijerima je mnogo više od same estetike. Brojne su studije potvrdile pozitivan učinak prirodnog okoliša na čovjeka. Različite razine kontakta čovjeka s prirodom: već od samo pogleda kroz prozor u zelenilo, preko lisnatih i cvatućih lončanica u interijeru, do bavljenja vrtlarstvom kao hobbijem ukazuju da postoji uska veza i psihološka potreba čovjeka za prirodnim okolišem (Catanzaro i Ekanem, 2004; Yamane et al., 2004). Primjena ukrasnog bilja u zdravstvenim ustanovama utječe na smanjivanje stresa i povećava toleranciju na bol kod pacijenata (Whitehouse et al., 2001; Park et al. 2004; Son et al., 2004), u školama i uredima povećava radnu učinkovitost, pridonosi smanjivanju stresa te smanjuje izostanke s posla i broj dana bolovanja (Lohr et al. 1996).

Kao što je poznato, bilje obogaćuje zrak kisikom i u presuhim suvremenim prostorima povećava relativnu vlagu zraka te smanjuje količinu prašine (Lohr i Pearson-Mims, 1996). Nadalje, zabilježeno je da ukrasno bilje zajedno s mikroorganizmima tla znatno pridonosi snižavanju koncentracija brojnih otrovnih i kancerogenih spojeva koji se pojavljuju u interijerima, a poznati su kao uzročnici stanja poznatog kao 'sindrom bolesnih zgrada' (engl. *sick building syndrome*) (Wolverton 2002; Oyabu et al., 2003).

U javnim prostorima bilje može imati i tehničke funkcije poput usmjeravanja kretanja, otkrivanja vizura, odbijanja odbljesaka, prikrivanja arhitektonskih nedostataka, odijeljivanja prostora (Manaker, 1987). (slike 2., 3. i 4.)

Slika 1: Primjena ukrasnog bilja u uređenju hotela (foto: V. Židovec, 2006)

Slika 2: Odijeljivanje prostora ukrasnim biljem (foto: V. Židovec, 2006)

Slika 3: Primjena ukrasnog bilja u trgovačkom centru (foto: V. Židovec, 2004)

Slika 4: Usmjeravanje kretanja i prostora za odmor unutar trgovačkog centra (foto: V. Židovec, 2004)

Odabir ukrasnog bilja za interijere

Bilje u suvremenim interijerima raste u prilično neodgovarajućim uvjetima, često puta izloženo previsokim temperaturama, preniskoj relativnoj vlažnosti zraka uz premalu osvjetljenost, a upitna je i redovitost zalijevanja i prihranjivanja. Nadalje, tu su i različiti drugi nepovoljni čimbenici poput izloženosti previsokim koncentracijama duhanskog dima, propuhu ili strujanju hladnog zraka iz klimatizacijskog uređaja. Njega, održavanje i zaštita od štetnika i bolesti moraju se provoditi, ali tako da ne ometaju korisnike samog prostora. Zbog toga je prilikom odabira i grupiranja bilja za primjenu u interijerima potrebno dobro poznavanje bilja te uvjeta koje traži za svoj rast i razvoj. Bilje mora biti dobre kvalitete i po mogućnosti, već u proizvodnji aklimatizirano na nepovoljne uvjete u koje dolazi.

Većina biljnih rodova i vrsta koja se primjenjuje u interijerima potječe iz tropskog i subtropskog područja dok je manji broj iz umjerenog klimatskog pojasa. Idealni uvjeti za rast tih vrsta isti su kao na njihovom prirodnom staništu, što je u interijerima vrlo teško postići. Vrste koje potječu iz tropskog klimatskog područja općenito podnose niski intenzitet svjetla, osjetljive su na niske temperature i neutralne su s obzirom na duljinu dana. Većinom se na prirodnom staništu razvijaju u sjeni divovskog šumskog drveća ili rastu kao penjačice. U subtropskom području i temperatura i relativna vlaga zraka mogu se sezonski mijenjati, tako da vrste porijeklom iz tog područja mogu podnijeti ograničen stupanj vrućine, suše ili niskih temperatura te pokazivati dormantnost tijekom zime. Pojedine biljne vrste koje se koriste za ozelenjivanje interijera potječu iz područja ekstremne klime kao što su pustinje tako da imaju brojne prilagodbe na stres izazvan sušom i vrućinom (Chen et al. 2005). Loš odabir bilja s obzirom na osnovne uvjete koje bilje ima za rast rezultirat će povećanim troškovima njegovog održavanja, a čak i uz dodatne napore, nerijetko i lošom općom slikom.

Zaključak

Sve je veća potreba za primjenom ukrasnog bilja u interijerima javnih prostora. Ukrasno bilje ima u interijerima osim dekorativne i arhitektonske, tehničke, zdravstvene, osjetilne, emotivno-simboličke funkcije. Premda se arhitektura javnih prostora sve više prilagođava mogućnostima uporabe ukrasnog bilja unutar same građevine, općenito su i dalje uvjeti za njegov rast i razvoj nepovoljni. Zbog toga su za oblikovanje i uređivanje interijera javnih prostora ukrasnim biljem, kao i za njegovo održavanje i njegu, potrebna specifična znanja i vještine.

Profesional paper

THE USE OF ORNAMENTAL PLANTS IN PUBLIC INTERIOR AREAS

Summary

Except in our homes, the use of ornamental plants in public interior areas increases. There are many reasons for this. Ornamental plants haven't just esthetical role, but they have many others which will be discussed in this article. Ornamental plant choice is very limited not just because of ecological conditions and maintenance possibilities but on the first place because of the presence of the users without exceptions if we think about shopping malls, tourist objects, healthy, educational or any other public services.

Keywords: *esthetical role, public interior areas, maintenance, the use*

Literatura – References

- Catanzaro, C., Ekanem, E. (2004) Home Gardeners Value Stress Reduction and Interaction with Nature. In: Ed. Relf, D.: Proceedings XXVI IHC – Horticulture, Human Well-Being and Life Quality Acta Horticulturae 639, ISHS: 269 – 275
- Chen, J., McConnell, D.B., Henny, R.J. (2005) The World Foliage Plant Industry. *Chronica Horticulturae* 4(45): 9 – 15
- Lohr, V.I., Pearson-Mims, C.H. (1996) Particulate matter accumulation on horizontal surfaces in interiors: influence of foliage plants. *Atmos. Environ.* 30: 2565 – 2568
- Lohr V.I., Pearson-Mims, C.H., Goodwin, G.K. (1996) Interior plants may improve worker productivity and reduce stress in a windowless environment. *Journal of Environmental Horticulture* 14(2): 97 – 100
- Manaker, G.H. (1987) Interior plantscapes: Installation, maintenance, and management. 3rd ed. Prentice-Hall, Upper Saddle River, NJ, SAD
- Oyabu, T., Sawada, A., Onodera, T., Takenaka, K., Wolverton, B. (2003) Characteristics of potted plants for removing offensive odors. *Sensors Actuator B* 89: 131 – 136
- Park, S.-H., Mattson, R.H., Kim, E. (2004) Pain Tolerance Effects of Ornamental Plants in a Simulated Hospital Patient Room. In: Ed. Relf, D.: Proceedings XXVI IHC – Horticulture, Human Well-Being and Life Quality Acta Horticulturae 639, ISHS: 241 – 247
- Son, K.C., Song, J.E., Um, S.J., Lee, J.S., Kwack, H.R. (2004) Effects of Visual Recognition of Green Plants on the Changes of EEG in Patients with Schizophrenia. In: Ed. Relf, D.: Proceedings XXVI IHC – Horticulture, Human Well-Being and Life Quality Acta Horticulturae 639, ISHS: 193 – 199
- Whitehouse, S., Varni, J.W., Seid, M., Cooper-Marcus, C., Ensberg, M.J., Jacobs, J.R., Mehlenbeck, R.S. (2001) Evaluating a children's hospital garden environment: utilization and consumer satisfaction. *Journal of environmental psychology* 21: 301 – 314
- Wolverton, B. (2002) Decreasing Building Vulnerability to Bioterrorist Threats with Interior Plants. *National Hotel Executive* 11
<http://www.plantsatwork.org/pdf/NatHotelExec2.pdf>
- Yamane, K., Kawashima, M., Fujishige, N., Yoshida, M. (2004) Effects of Interior Horticultural Activities with Potted Plants on Human Physiological and Emotional Status. In: Ed. Relf, D.: Proceedings XXVI IHC – Horticulture, Human Well-Being and Life Quality Acta Horticulturae 639, ISHS: 37 – 43